

O razlaganju drugih pogojev izvršljivosti ni dvoma.

Iz vsega je razvidno, da je v Italiji delibacijsko postopanje za izvršilne naslove iz Jugoslavije zelo olajšano.

Navzlic temu pa to postopanje več ali manj zavlačuje izvršljivost, povzroča zahtevajoči stranki stroške in tako obtežuje pot za doseg prave. Sicer pa je delibacijsko postopanje navadno bolj obličnega nego praktičnega pomena, kajti zavezanec, ki je že pravnomočno obsojen v tuji državi, navadno nití ne pristopi na narok v delibacijskem postopanju. Za doseg prave in za gospodarske potrebe ustreza mnogo bolj avstrijski izvršilni red, ki ne pozna delibacijskega postopanja in dovoljuje inozemskim sodbam izvršljivost brez te zapreke.

Protest po novem meničnem zakonu.

Dr. Milan Škerlj.

Sodobno stremljenje gre za tem, da se primeri, v katerih treba protesta kot slovesnega listinskega dokazila, da so se pravilno izpolnila po zakonu predpisana dejanja menične skrbnosti in opreznosti, kolikor moči omeje po številu, protestiranje samo in sestava protestne listine pa kolikor moči poenostavita. Meje so temu stremljenju postavljene deloma po sistemu meničnega zakona samega, deloma po predpisih procesnega prava, nemalo pa tudi po stanju uprave v državi in po duševnosti ter civilizaciji njenih prebivalcev. Poglejmo, kako ustreza naš novi menični zakon¹ v primeru s sedanjim temu stremljenju.

I. Primeri protesta.

Protest treba napraviti v teh primerih:

1. zbog odbitega sprejema (§§ 43, 65, čl. 20, 25, 69).
2. zbog tega, ker akceptant (izdatelj lastne menice) ni d a t i r a l akcepta (vpogleda) pri p o v p o g l e d n i c i (§§ 24. 34, 105, 106, čl. 20, 98, št. 3;

¹ Kjer je v tej razpravi naveden »§«, je mišljen novi menični zakon, ki bo stopil v veljavo 19. decembra 1929, kjer »čl.«, sedanji menični red.

3. zbog tega, ker akceptant ni d a t i r a l akcepta na menici, v kateri je trasant ali indosant odredil, da se mora predložiti v akcept v d o l o č e n e m r o k u (§ 24). Menični red tega protesta ne pozna, primer čl. 19 (98, št. 3) se tiče samo povpoglednice in tudi pri nji je pripuščena po pravilnem mnenju samo določitev končnega roka, dočim § 21 izrečno pripušča tudi klavzulo, da se menica ne predloži v akcept p r e d d o l o č e n i m d n e m²;

4. zbog odbitega plačila pri trasatu (akceptantu, izdajatelju lastne menice, domicilijatu, plačilnem mestu, obračunovališču, §§ 37, 43, 65, 102, čl. 41, 69);

5. zbog odbitega plačila pri p o z v a n e m i n t e r v e n i j e n t u (§ 59, čl. 62);

6. zbog odbitega plačila, če je dan regres pred dospetkom, ker se je otvoril stečaj nad trasatovo ali akceptantovo imovino, ali ker je trasat (akceptant) ustavil plačila ali ker je izvršba v njegovo imovino ostala brezuspešna (§§ 43, odst. 5, 42, odst. 3, št. 2). Menični red tega protesta ne pozna, ker ne pozna regresa pred dospetkom, povsem sličen pa mu je protest pri varnostnem regresu po čl. 29, odst. 2;

7. zbog tega, ker se ne izroči v akcept poslani d u p l i k a t (izvirnik) imetniku drugega duplikata (kopije), §§ 65, 67, čl. 69, 72;

8. med a m o r t i z a c i j s k i m postopanjem, da se vzdrži regres zoper trasanta nesprejete trate in trate, katere predložitev v akcept je trasant prepovedal. Značilno za ta protest, ki ga menični red ne pozna, je, da se dela brez — prešle —

² Recimo, da je menica izdana 1. februarja za 1. maj (ali »tri mesece a dato«); trasant lahko določi, da naj se v akcept predloži »ne pred 1. marcem«, ali »ne po 31. marcu«, ali »v teku marca«. Pri menici povpoglednici pa je glede na posebno določbo § 22 prav dvomljivo, ali bi bil dovoljen terminus a quo ali celo rok v strogem smislu; to bi nasprotovalo bistvu povpoglednice in bi ob enem pomenilo poseben, zakonu neznan način določitve dospetka. Besed § 21: »V vsaki trasirani menici« (lahko odredi trasant predložitev v akcept, naznačujoč rok ali ne itd.) torej ne gre razumeti doslovno, za povpoglednico to ne velja povsem, za vpoglednico sploh ne. Gl. tudi op. 5.

menice, na podstavi navedbe njene bistvene vsebine in da ni moči zahtevati povračila stroškov zanj³.

Ne pozna pa novi menični zakon intervencijskih protestov, če se je pripustil akcept za čast ali se je dalo plačilo za čast, in ne pozna intervencijskega protesta, če naslovljenec za silo odbije akcept za čast. V prvih dveh primerih je protest tudi prav za prav nepotreben že po sedanjem stanju, ker se akcept za čast itak vidi iz menice, plačilo za čast pa treba potrditi na menici; in v potrdilu navesti honorata (§ 61), v tretjem primeru je nepotreben, ker imetnik menice sploh ne bo zavezan, iskati ali pripustiti akcept za čast, ampak bo smel takoj zahtevati regres pred dospelkom (§ 55).

Novi menični zakon nadalje ne zahteva protesta pri imenovanem domicilijatu, da se ohrani menična zaveza akceptanta (izdatelja lastne menice, čl. 43, 99).

Regres pred dospelkom slednjič omogočuje znatno protestno ekonomijo s tem, da zanj zadostuje sam protest zbog odbitega sprejema; menice, ki se je protestirala zbog odbitega sprejema, po § 43, odst. 4, sploh ni treba predložiti v plačilo niti ne protestirati zbog odbitega plačila.

Vidimo torej, da novi menični zakon opušča več protestov meničnega reda, uvaja pa v skladu s svojimi od norm meničnega reda različnimi normami par novih protestov (zlasti št. 3 in 6); povsem poseben in brez zveze s sistemom samim je samo protest po št. 8 zoper trasanta nesprejete ali nesprejemljive menice. Mislim pa, da mu gospodarske upravičenosti ne bo odrekati, kajti sicer bi trasant prihranil pokritje samo zato, ker je menica prešla, ostala bi zoper njega kvečjemu obogatitvena tožba.

II. Način protestiranja.

Dočim naš menični red pozna samo protestiranje po notarju ali sodišču, dovoljuje novi menični zakon poleg tega,

³ V tem primeru je torej sporno vprašanje, ali je na podstavi amortizacijskega odloka mogoč regres, rešeno trdilno; za regres zoper ostale regresne zavezanca pa bo treba tudi poslej zahtevati protest na podstavi menice ali kopije.

tudi po njem rednega protesta, še druge načine protestov, ki bi jih morda označili kot n a d o m e s t n e.

A. Redni protest.

1. Protestni organi so javni notarji in okrajna sodišča, oboji v področju svoje krajevne pristojnosti (§ 70, odst. 1), notarji torej v celem okrožju zbornega sodišča 1. stopnje, za katero so imenovani (§§ 8, 31 not. r.), okrajna sodišča seveda le v svojem okraju.

Notar ima prednost pred sodiščem; sodišče nastopa kot protestni organ le a) v krajih, kjer ni notarja, b) če v njegovem okraju sicer je notar, pa je po zakonu izključen (§ 70, odst. 2). Z ozirom na razliko »kraj« in »okraj« se pojavlja vprašanje, ali bi n. pr. okrajno sodišče v Ljubljani smelo napraviti protest v Št. Vidu ali Šmarju, kjer nima sedeža notar; po mojem mnenju ne, kajti ljubljanski notarji niso postavljeni samo za mestno občino ljubljansko. Po drugi strani pa tudi ne bomo smeli reči, da v primeru b) glede na §§ 8 in 31 not. r., ki dajeta notarjem delokrog v celem okrožju zbornega sodišča 1. stopnje, treba klicati sosednega notarja, n. pr. izključen je notar v Radovljici, protestira naj se na Bledu, pozvati ni treba notarja recimo iz Kranjske gore, protest marveč lahko napravi radovljiško okrajno sodišče.

Pojem »ni notarja« ne obsega samo primera, da notarsko mesto sploh ni sistemizirano, ampak tudi primer, da je izpraznjeno, substitut pa še ni postavljen, da, zadostovalo bo, da notar dejanski ne more napraviti določenega protesta, ker je n. pr. službeno odsoten po drugem poslu, ker je za par dni odpotoval, ker radi bolehnosti ne more na pot itd.; v vseh teh primerih ga za določeni protest ni. Ali je protest nujen, ker je vezan na kratek rok ali ker mu že poteka sicer daljši rok, za to ne bo šlo, protest se mora napraviti takrat, kadar stranka zahteva, ona že ve, zakaj ne čaka, dasj bi po zakonu mogla (n. pr. protest zaradi sprejema, zaradi izročitve duplikata ali izvirnika).

Izključitveni razlogi so navedeni v § 33 not. r. § 70, odst. 2 dodaja tem določbam o pristojnosti, da protest, ki je napravljen zoper predpis tega odstavka, ni neve-

ljaven. Če je torej sodišče napravilo protest, dasi je v njegovem okraju (neizključen) notar, je protest veljaven; veljaven je tudi protest, ki ga v primeru, da je notar izključen, napravi drug notar s sedežem v okrožju istega zbornega sodišča. Ni pa, naravno, s tem rečeno, da bi bil veljaven protest, ki ga napravi izključen notar.

Veliko olajšavo daje notarjem § 70, odst. 3: ni treba, da napravi protest notar sam (substitut), zadostuje, da ga napravi njegov »pomočnik«. Kdo je pomočnik, zakon ne določa. Ker pa pri sodišču protestov ne dela samo sodnik, nego tudi po letni razdelitvi v to določeni »sodni uradnik«, torej tudi pisarniški, treba reči, da notarjev pomočnik ni samo notarski kandidat - pravnik, marveč tudi pisarniški nameščeneec, tudi ženska, gotovo pa ne sluga. Da je notar gmotno odgovoren za svojega pomočnika, naglašča zakon še posebej.⁴

2. Protestni čas. a) Protest zbog odbitega sprejema se mora napraviti v roku, ki je po zakonu ali pa v menici sami določen za predložitev menice v sprejem.⁵ Samo kadar zahteva trasat, da naj se mu v sprejem predložena menica sledeči dan še enkrat predloži (§ 23, odst. 2, promptnega akcepta torej ne bo več), se more protest zbog odbitega sprejema napraviti tudi še prvi dan po preteku zakonitega ali v menici za predložitev v sprejem določenega roka (§ 43, odst. 3). — b) Protest zbog odbitega datiranja se mora

⁴ Za prečanske kraje, izvzemši, kar se tiče notarjev, Bosno in Hercegovino, je brez pomena § 109, ki določa, da se v onih pravnih področjih, kjer še ni okrajnih sodišč in notarjev, protesti začasno naprej delajo pri onih oblastvih, ki jih delajo sedaj.

⁵ Tu treba omeniti a) da je zakoniti rok za predložitev menice povpoglednice v sprejem (lastne menice v datiranje) samo šest mesecev, trasant (izdatelj lastne menice) ta rok lahko podaljša ali skrajša, indosant more zakoniti ali po trasantu določeni rok samo skrajšati (doslej po skoro občem mnenju tudi podaljšati, §§ 22, 106); b) da sme trasant in indosant v vsaki menici — seveda ne v vpoglednici — določiti, da se mora predložiti v sprejem in da sme v takem primeru določiti tudi rok za predložitev (gl. op. 2); c) da sme trasant, ne indosant, določiti, da se menica pred določenim dnem ne sme predložiti v sprejem (gl. op. 2); č) da sme trasant razen v menici povpoglednici in v gomicilirani menici, določiti, da se sploh ne sme predložiti v sprejem (§ 21).

napraviti v istem času, kakor protest zbog odbitega sprejema. Mogoč pa poslej ne bo samo pri povpoglednici, nego tudi v onih primerih, v katerih trasant ali indosant v menici predpiše rok za predložitev menice, ki ni povpoglednica, v sprejem (gori I, 3); tudi tu je namreč datiranje potrebno (§ 24, odst. 2), kajti posledica časovno nepravilne predložitve je tudi v takih primerih prejudic (§ 52, odst. 2 in 3). — c) Protest zbog odbitega plačila se mora napraviti ob istem času, kakor po sedanjem meničnem redu, torej na plačilni dan ali na eden sledečih mu obeh delavnikov (§ 43, odst. 2). — č) Intervencijski protest zbog odbitega plačila za čast se lahko napravi tudi še prvi dan po roku za protest zbog odbitega plačila, ker se tudi plačilo za čast lahko še izvrši ta dan (§ 59). — d) Za protest zbog odbite izročitve d u p l i k a t a (izvirnika) zakon ne daje roka; po smislu bo mogoč do kraja zastaralnega roka zoper glavnega meničnega zavezanca, da celo do kraja zastaralnega roka za obogatitveni zahtevek (§§ 78, 85).

Delati se smejo protesti samo v poslovnem času (§§ 71, 102), katerega zakon ne opredeljuje. Po mojem mnenju ne gre za poslovni čas v notarski pisarni ali na sodišču, marveč za poslovni čas protesta, to že zato, ker naj se protest načelno dela v njegovi poslovnici. Torej bi niti ne bilo izključeno, da se zoper imetnika »nočnega lokala«, ki je podnevi zaprt, napravi protest ponoči. Vsekako pa se protesti ne smejo delati na zakonite praznike, ki jih bo minister pravde določil z uredbo; če je zadnji dan protestnega roka praznik, se sme protest napraviti še prvi sledeči delavnik (§§ 100, 112).

3. P r o t e s t n i k r a j. a) Protest zbog odbitega sprejema in datiranja se dela v trasatovem prebivališču (§ 20), protest zbog odbitega datiranja lastne menice povpoglednice dosledno v prebivališču izdajatelja. Odločilno je iz menice razvidno trasatovo prebivališče, pri lastni menici kraj izdaje, vendar ni izključeno, da je drugo prebivališče izrečno imenovano (§ 2, odst. 3, § 104, odst. 3); plačilni kraj, domicil, plačilno mesto kot taki za ta protest ne pridejo v poštev. b) Protest zbog odbitega plačila in intervencijski protest (gori št. 2, č) se delata na plačilnem kraju in, če

je v njem določeno plačilno mesto (§§ 26, odst. 2, 102, odst. 2), prvi na tem. c) Protest zbog odbite izročitve se dela v prebivališču osebe, ki po vsebini menice čuva v sprejem poslani duplikat (izvirnik).

Na pravilnem kraju se protest načelno dela v poslovnici, kakor že omenjeno (§§ 71, 102). Tu dela besedilo zakona izvestne težave. § 102 določa, da se vsa dejanja menične skrbnosti in opreznosti morajo izvrševati »v poslovnici, če pa te ni moči najti, v stanovanju. Ako se iz menice ne vidi, da iskana oseba ima poslovnico, treba osebo iskati v stanovanju«. Iz tega sledi, da ni nikakršne domneve, da iskana oseba ima poslovnico, to se mora videti iz menice, sicer poslovnice ni treba niti iskati. Seveda pa tudi ni treba, da je poslovnica v menici naravnost označena, n. pr. (trasat) G. P. Mesar v Ljubljani, pisarna na Šentpeterski cesti; dovolj bo, če je rečeno: g. P. Mesarju, trgovcu..., ali odvetniku itd; pri kreditnih zavodih, trgovinskih družbah in sl. bo iz firme razvidno, da je pri njih pričakovati poslovnice. Po drugi strani ne bo treba iskati poslovnice, če bo v menici zapisano G. X-u, zasebniku, ali G. X-u, sodniku, kajti urada javnega nameščenca pač ne bo smatrati za poslovnico v smislu meničnega zakona. V § 71, katerega 1. odst. naravnost citira § 102, pa je v drugem odstavku rečeno: »Ako se iskana oseba ne najde v svoji poslovnici, če jo ima, ali v stanovanju, če poslovnice nima...« in v odst. 3: »da se poslovnica ali stanovanje niso dala najti, se smatra za dokazano samo takrat, če je v protestu zabeleženo, da je protestni organ brez uspeha o tem povprašal pri krajevnem policijskem ali, kjer ga ni, pri občinskem oblastvu«. Zlasti 2. odstavek nekako — seveda ne jasno (»če jo ima«) — kaže na to, kakor da bi bilo treba na vsak način najprej iskati poslovnico in šele, če se ta ne najde (3. odstavek), stanovanje. Po mojem mnenju se da vprašanje rešiti tako-le: Ako iz menice ni razvidno, da bi iskana oseba utegnila imeti poslovnico, te sploh ni treba iskati. Če je razvidno, treba najprej iskati poslovnico (3. odstavek), če se ne najde, stanovanje. V praksi se bo moči ogniti vsem težavam, če se pri vsaki menici vpraša za poslovnico in za stanovanje, kajti dvoma ne bo, da se sme menica v poslovnici protestirati

tudi takrat, kadar poslovnice ni baš treba iskati, ker iz menice ni razvidno, da jo iskana oseba ima.⁶

Važen je § 71, odst. 4, ki določa, da protest ni neveljaven zato, ker protestni organ ni dovolj skrbno povpraševal za poslovnico ali stanovanje; protestni organ pa je odgovoren za škodo, lahko imetniku menice, lahko tudi regresnim zavezanecem, kdor pač dokaže, da ima škodo zbog nemarnosti. Izven poslovnice ali stanovanja in izven poslovnega časa se smejo protesti delati le s protestatovim privoljenjem, ki ga bo treba omeniti v protestu.

4. Protestni postopek. Protestni organ predloži menico onemu, zoper kogar naj napravi protest, in ga pozove, da naj ugotovi imetnikovi (protestantovi) zahtevi. Če se to ne zgodi, se napravi protest in sicer redni protest vedno kot posebna listina, ki mora vsebovati (§ 72):

a) Prepis protestirane menice ali kopije z vsemi opazkami in izjavami na nji; če je menica izdana v tujem jeziku, treba priložiti tudi prevod, za kateri pa zadostuje, da ga kot pravičnega potrdi oni, ki da napraviti protest, seveda je on tudi odgovoren za pravilnost. Težko bo vprašanje, ali so tuji tudi jeziki narodnostnih manjšin v naši državi, torej pri nas zlasti nemščina, v Dalmaciji italijanščina itd. Po zakonu z dne 10. maja 1920, Sl. Novine 133 a, Ur. l. 301/21, čl. 7, zad. odst. je naša kraljevina zavezana, državljanom drugega jezika kakor službenega (t. j. po ustavi srbsko-hrvaško-slovenskega), dovoliti primerne olajšave, tako da morejo svoj jezik pred sodišči rabiti ustno in pismeno. Tem bolj bi moralo to veljati za proteste, ki so sicer uradni akti, pa gotovo ne sodni stricto sensu. Po drugi strani treba upoštevati praktično življenje: malo bo pri nas protestnih organov, ki bi znali madjarski, najbrže nič, ki bi znali albanski: srednja pot naj bi bila ta, da ni treba prevoda, če je protestni organ več jeziku narodnostne manjšine v naši državi, na katerem je menica izdana. Nekoliko drugačno bo že vprašanje, če tuji jezik pri nas ni niti manjšinski jezik, n. pr. francoski, angleški. Jaz bi se tudi tu odrekel prevodu, če je protestni organ več jeziku, vendar pa je be-

⁶ Na vsak način pride samo § 102 v poštev v onih primerih, kjer je protest v menici sploh odpuščen (§ 45).

sedilo zakona skoro da protivno; vsekako bo praksa v vseh teh vprašanjih, ki postanejo lahko precej zamotana, če so razne menične izjave pisane v različnih jezikih⁷, morala najti dejanskim potrebam ustrezna pravila.

Nečitljive dele menice treba v protestu označiti kot take.

b) Ime ali firmo oseb, po katere zahtevi in zoper katero se dela protest.

c) Ugotovitev, da iskana oseba ni izvršila dejanja, ki se je od nje zahtevalo na temelju menice, in razloge za odklonitev, če jih pove, ali ugotovitev, da osebe v poslovnici ali stanovanju ni bilo najti, ali da se je sicer našla, pa ji iz kakršnegakoli vzroka ni bilo moči priobčiti zahteve.

č) Če trasat zahteva, da se mu menica drugi dan predloži še enkrat v sprejem, to zahtevo.

d) Kraj, uro, dan, mesec, leto in prostor (poslovnica, stanovanje), kjer se je izvršil ali brezuspešno poskusil protestni postopek. Zato, ker se ni našla poslovnica (stanovanje) ali ker protestatu ni bilo moči priobčiti zahteve, protestnega postopka ni treba ponavljati (protest ob steno, v zrak, § 71. odst. 2).

e) Datum protesta, številko, s katero je protest vpisan v protestni register, službeni podpis protestnega organa — notarski pomočnik mora v protestu ali pri svojem podpisu imenovati notarja, pri katerem je zaposlen — in uradni pečat. Ponujenih in izvršenih intervencij ni treba omenjati v protestu.

5. Ena sama protestna listina zadostuje, če se na osnovi iste menice zahteva več meničnih dejanj ali ako se isto menično dejanje zahteva od več oseb. Z odpravo večine intervencijskih protestov stvar ne bo več bogzna kako praktična, mogoča je pa še, n. pr. več trasatov, več akceptantov, hranilec duplikata in trasat. Eno treba pomniti: ne bo mogoče napraviti enega protesta o odbitem plačilu in o odbiti pozvani intervenciji pri plačilu, če se menica pozvanemu intervenijentu predloži šele dan po preteku roka za protest radi plačila.

⁷ V takem primeru bo menda treba preveda cele menice, če je tudi le del, poedina menična izjava, napisana v jeziku, ki ga treba imeti za tujega. — Ali bo tak, samo po stranki potrjen prevod zadostoval v pravi?

6. Sila važna je določba § 74, po kateri je protestat ovlaščen, da v roke protestnega organa izvrši dejanje, zaradi katerega se dela protest, kar se niti ne da izključiti z veljavnostjo zoper protestata, to se pravi, tudi ako bi protestant protestnemu organu prepovedal sprejeti plačilo, sme protestat plačati in protestni organ mora plačilo sprejeti. Tiče se pa § 74 ne samo plačila: pred protestnim organom se menica lahko sprejme, datira, njemu se lahko izroči duplikat ali izvornik.

Samo dosledno je, da protestni organ, ki prejme plačilo, tudi da pobotnico na menici (kopiji) in listino izroči plačniku.

7. Delno plačilo, ki se mora sprejeti, bodisi da je dano protestantu ali protestnemu organu, se potrdi na menici in v protestu, plačniku se da potrdilo na prepisu protestovane menice, za neplačani ostanek se napravi protest. Če se je delno plačilo dalo protestnemu organu, bo torej ta moral napraviti tudi prepis menice (§ 74).

8. Ako menični zavezanec protestantu ali protestnemu organu sicer plača celo menično vsoto, toda ne protestnih stroškov, se napravi protest in v njem to potrdi, menica pa se — brez dvoma pobotana — izroči plačniku. Regres za stroške je mogoč na temelju samega protesta (§ 75).

Vse te določbe (t. 6—8) pojasnjujejo vrsto sedaj dvomljivih vprašanj, imajo pa tudi sicer precejšen praktičen pomen. Protestantu ne bo treba hoditi s protestnim organom še enkrat k protestatu, protestni organ bo nosil znatno večjo odgovornost.⁸

9. Proteste treba vpisati po datumu in tekočih številkah v protestni register, list za listom z vso njihovo vsebino, izvorniki protestov pa se izročajo strankam, t. j. imetniku menice ali njegovemu pooblaščenču. Za pooblaščenca velja vsakdo, kdor menico v imetnikovem imenu prinese v

⁸ Brez dvoma bo to treba upoštevati pri notarskih protestnih honorarjih, n. pr. na ta način, da se bo honorar, če notar (njegov pomočnik) prejme plačilo, zvišal za izvesten, po višini plačila stopnjevan znesek, n. pr. za 1‰ ali 2‰ od prejete vsote; ta pribitek bi morda mogel tvoriti del protestnih stroškov, kar bi zlasti pri delnem plačilu ne bilo brez pomena za regresne zavezance.

protestovanje; s to določbo je odgovornost protestnih organov jako olajšana, kajti sklepati treba, da se sme odnosno mora s protestom izročiti tudi menica (§ 76).⁹

10. Iz protestnih registrov se dajejo osebam, ki so pri dotični menici interesirane, prepisi za povračilo stroškov (§ 76).¹⁰

B. Nadomestni protesti.

Zakon pozna dve vrsti.

1. Redni protest zbog odbitega sprejema ali plačila se lahko nadomesti s pismeno izjavo protestata (trasata, akceptanta, izdatelja lastne menice, naslovljenca v sili, akceptanta za čast, gotovo tudi obračunovališča (§ 37) in plačilnega mesta (§ 26, odst. 2 in § 100, odst. 2), ki se zapiše na menico, datira in jo protestat podpiše.¹¹ To nadomestilo rednega protesta pa je dovoljeno le, če privoli imetnik menice, treba torej sporazuma protestanta in protestata. Dvomljivo je, ali ima zakon tu v mislih imetnika menice v tehničnem smislu, t. j. remitenta ali po indosamentih legitimirano osebo, ali ne. Po mojem mnenju treba gotovo reči, da to velja pri plačilu, drugače pa je morda pri akceptu, kajti akcept sme zahtevati tudi goli detentor (§ 20). Vendar bi se tudi tu dalo zastopati strožje mnenje, kajti prav § 20 imenuje imetnika (v tehničnem smislu) in detentorja, § 77 pa samo imetnika.¹²

⁹ V uredbi o protestnih registrih in honorarjih bo treba s to določbo računati in morda določiti, da sme notar zahtevati plačilo honorarja, preden izroči menico in protest. Kaj bo veljalo, če je protestni organ sprejel plačilo, ali ga bo smel izročiti takemu pooblaščenцу? Zakon molči in jaz bi dvomil, ali se sme vprašanje potrditi na podstavi § 76.

¹⁰ Tudi točka, ki se ne bo smela prezreti v pravkar omenjeni uredbi.

¹¹ Bistveno je pač, da trasat izjavo sam podpiše, da bi jo sam moral zapisati celo z datumom vred, se ravno tako ne bo zahtevalo, kakor ni treba, da trasant sam napiše menico, indosant indosament itd.

¹² Seveda bo treba kot pristanek imetnika v tehničnem smislu smatrati pristanek osebe, katero je imetnik, tudi izven menice, pooblastil, da menico predloži v sprejem ali plačilo. Ne bi pa šel tako daleč, da bi v smislu § 76, odst. 1 (gori A, št. 9), vsakogar, ki menico predloži v imetnikovem imenu, imel za pooblaščenega, da odloča o načinu protesta; § 76, odst. 1, je izjemna določba pri rednem protestu.

Za veljavnost tega nadomestnega protesta je potrebno še, da se v protestnem roku vpiše v protestni register, s čemer naj se preprečijo zlorabe s krivim datiranjem zamujenih protestnih izjav. Vpis v protestni register mora protestni organ potrditi na menici ali alonži (§ 77, odst. 1).

Izmed poedinih, pri rednem protestu obravnavanih točk treba tu omeniti to-le: protestni čas je isti, prav tako protestni kraj, protest ob steno ali zrak pa seveda ni mogoč; vsebina protesta je jako enostavna, »ne sprejem«, »ne plačam«, datum in podpis zadostuje, razlogov ni treba; točki A 5 in 6 ne prideta v poštev; glede delnega plačila velja, da bo delno plačilo na menici potrdil protestant ali dal pobotan predpis, za ostanek pa bo dal trasat izjavo; nemogoč je primer t. A. 8; glede točk A, 9 (vpis v register) in 10 bo morala potrebna navodila dati uredba o protestnem registru, zlasti bodo prepisi iz njega mogoči le, če se v uredbi predpiše, da treba v register vpisati celo menico s protestno izjavo, ne pa morda samo izvestne, za identifikacijo menice zadostne podatke.

Brez dvoma bo nadomestni protest po § 77, odst. 1, lahko jako olajšal protestovanje, zlasti pri kreditnih zavodih, kjer je domicilovanih mnogo menic, in pri obračunovališčih. Zlasti depotne in kavcijske menice — blagovnih je danes itak razmerno malo —, ki se redno izdajajo in blanco in so često domicilirane pri kreditnem zavodu, kateremu služijo kot kritje, se bodo lahko protestirale na ta način. Nadomestni protest po § 77, odst. 1, bo lahko tudi cenejši od rednega protesta, ker protestni organ z njim ne bo izgubil mnogo časa: samo za vpis v protestni register.

2. Samo protest radi plačila in samo pri menicah do všteti 500 Din sme minister pravde z uredbo olajšati na ta način, da protestni organ (A, 1) po zahtevi protestanta, namesto rednega protestnega postopka, vsem meničnim zavezancem s priporočenimi pismi pošlje prepise menice s pripombo, da je menica protestirana radi plačila. Protest bo treba smatrati za napravljen z odajo pisma na pošto, pravočasen bo torej, če se to zgodi, pre-

den poteče protestni rok. Da je tako, sledi iz določbe, da se o tem postopku protestantu da potrdilo in da se mora to potrdilo v protestnem roku vpisati v protestni register. (§ 77, odst. 2).

Podrobnosti, ki jih velja omeniti, bi bile te: določbe o času in kraju rednega protesta ne pridejo v poštev, razen že omenjene časovne, pristojen pa bo oni protestni organ, ki bi bil pristojen za redni protest, vsebino potrdila bo morala prepisati uredba, vsekako bo treba v protestni register prepisati tudi celo vsebino menice, sicer ne bodo mogoči prepisi iz njega; določba A 5 ne pride v poštev, težko bo pa ta način protesta vporabiti, če pojde za intervencijski protest; prav tako ne bodo prišle v poštev določbe v A, 6, 7, 8.

Praktičen pomen bo imel ta protest tam, kjer bi nadomestni protest po št. 1 iz kakršnegakoli vzroka ne prišel v poštev, redni protest pa bi bil, n. pr. radi velike oddaljenosti protestnega kraja, razmerno drag; po drugi strani bo moralo biti število meničnih zavezancev dovolj majhno, da prepisi in stroški priporočenih pisem ne bi presejali stroškov rednega protesta in notifikacije.

C. Poštni protest.

Zakon ga ne ureja, nego dovoljuje le, da ga minister pravde z uredbo uvede v sporazumu z ministrom pošte in telegrafa. Za celo državo se to pač še dolgo ne bo moglo zgoditi, za večja mesta bi bilo sicer tehnično mogoče morda že sedaj, vendar bi veljalo počakati, ali in kako se bodo obnesli nadomestni protesti, ki dajejo jako znatne olajšave. Dvomljivo je namreč, ali bi pošta mogla in hotela prevzeti odgovornost za pravilnost svojih protestov.